

Руско министарство иностраних послова најзад је одлучило да ствари назове својим именом. У најмању руку, до тог степена који предвиђа истанчани језик дипломатије. Први човек спољне политике Сергеј Лавров 29. 3. 2011. године оквалификовао је дејства западне коалиције, која штити либијске побуњенике, као мешање у грађански рат у Либији, чиме се излази из оквира овлашћења која је Савет безбедности УН установио за учеснике операције.

Што се тиче Русије, оцена последњих догађаја у Либији, распирила је, и без њих, већ постојеће супротности у руској политичкој елити, укључујући и прве људе државе. Мада се стабилност такозваног тандема, не једном доводила у питање, раније, дискусија није долазила до такве поларизације, као што је то био случај, када је Владимир Путин, повлађујући Муамеру Гадафију, назвао дејства западне коалиције “крсташким походом”.

Несумњиво, сви су, с једне стране схватили да ће се пре или касније конфликт између премијера и председника свакако десити, да је неразрушивост дуумвирата – пре привид, и да се при свим жељама, “копље у врећи не може сакрити”. С друге стране, бојали су се, јер чак и почетак раскола у тандему, фактички означава повратак политике у јалову руску стварност, а то не одговара свима.

Несумњиво, сви су, с једне стране схватили да ће се пре или касније конфликт између премијера и председника свакако десити, да је неразрушивост дуумвирата – пре привид, и да се при свим жељама, “копље у врећи не може сакрити”. С друге стране, бојали су се, јер чак и почетак раскола у тандему, фактички означава повратак политике у јалову руску стварност, а то не одговара свима.

Било како било, подела по принципу – “за кога си ти” – постала је готова чињеница. Ситуација са Либијом, као некада напад Грузије на Јужну Осетију, постала је индикатор, који омогућава да се одреди, ко у Русији ком табору припада. Али, ако су тада, у августу 2008. године, оба руска лидера били солидарни у гледиштима, и ако је линија вододелнице пролазила кроз елите нижег нивоа, данас су се стране омећиле од дна до врха. При томе, квантитативно, и по степену утицаја, две стране нису једнаке.

Ако се говори о страни коју представљају они који нису сагласни са позицијом Медведева, реч је о донекле неповезаној и хаотичној већини. Многи експерти су сагласни у својим мишљењима по том питању. “Налазимо се у епицентру Трећег светског рата, који ми нисмо почели”, сматра директор Центра за геополитичку експертизу Валериј Коровин. “Ми смо, може бити, могли да га зауставимо, да смо раније одлучније иступили у СБ УН, али је наша неодлучност испровоцирала западну коалицију да почне да дејствује управо у том формату, у којем се то данас одвија”.

Сагласан са тим гледиштем је и руски телевизијски новинар, публициста и водитељ телевизијског програма “Однако” (на српском језику “ипак” или “међутим”, прим. Н.В.), и главни уредник истоименог недељника Михаил Леонтјев. “У Либији дејствује својевољно формирана коалиција држава, на бази мандата, који нико никада не би дао, да Русија својим одустајањем од вета није пружила легитимитет деловању Савета безбедности”, сматра он.

У то да је Русија била дужна да стави вето на резолуцију УН за Либију такође не сумња ни познати руски историчар, експерт Центра за проблемску анализу и државно-административно пројектовање Вардан Багдасарјан. “Русија као стални члан Савета безбедности била је дужна да стави вето на усвајање те одлуке”, изјавио је он у разговору са дописником портала “Евроазија”. “Она није искористила то право, и самим тим, прећутно је подржала и сагласила се са оним што предузима Запад”.

Мањина је сагласна да је свесно одустајање Русије да стави вето током гласања о антилибијској резолуцији УН, суштински, дало западној коалицији легитимацију за војно мешање. Истовремено, утицај те мањине у руској политици и економији је непропорционално велики. И њих, очигледно, задовољава та чињеница да је Русија на тај начин фактички признала своју спремност да се потчини униполарном свету. Е, а ко њега оличава, сви добро знају. И наравно, не треба гајити никакве илузије и око тога каква је судбина припремљена Русији у плановима главног сценаристе светске униполарне реалности. Значајно је и то, да је председник Русије Дмитриј Медведев позиционирао себе, при томе сасвим отворено, на страни те постлибералне мањине...

“Пошто је Медведев правник, није могао да не зна да је руска позиција у СБ УН легализовала супрематију евроатлантског центра моћи, при чему, не само по основу силе, као 1999. и 2003. године, већ и на правној бази. Сада та наднационална сила може да се меша по свом нахођењу у ствари свих суверених држава”, сматра шеф Катедре за социологију међународних односа на Социолошком факултету МГУ (Московског државног универзитета, прим. Н.В.) професор Александар Дугин. По његовим речима,

управо је о томе говорио Владимир Путин: “Мене забрињава не толико чињеница оружаног мешања – оружаних конфликта је много, они су се одувек дешавали и дешаваће се – већ ме онеспокојава та лакоћа са којом се данас усвајају одлуке о употреби силе у међународним пословима”.

По свој прилици, после тога, можемо се задовољити простом констатацијом да се од овог момента не само спољна већ и унутрашња политика у Русији регулише одлукама виших инстанција, које ако сматрају за потребно, могу примењивати чак и војну силу. А суверенитет? О њему ће нам остати само магловите, противречне успомене. “Та резолуција Савета безбедности, несумњиво, није квалитетна и штетна је”, закључује Путин. “Ако се погледа шта је тамо написано, одмах постаје јасно, да она дозвољава сваком да предузима све – било која дејства наспрам суверене државе. Фактички, она дозвољава инвазију у другу државу”.

Експерти подржавају по овом питању руског премијера, а у позицији Медведева запажају почетак тенденција које не могу, а да не изазову забринутост. “Данас ми видимо обједињавање западне цивилизације, цивилизације западног света, која доводи у питање принцип суверене националне државности”, сматра Валериј Коровин. “Сада се ниједна држава не може осећати безбедном, и ниједан политички режим, и ниједан народ не може се осећати безбедним, зато што су данас САД са својим савезницима показали, да више нема таквих концепата као што су суверенитет и међународна безбедност. Постоје гаранције Великог брата, групе западних држава – САД и њихових савезника – они су главни ауторитет, главни извор легитимације и главни извор силе. Ето о чему је реч. То је преуређење света, револуција у устројству света, то је Трећи светски рат”.

Неопходно је бити свестан да када се говори о “крсташком походу” Запада, не треба мислити да су у питању некакви локални догађаји. Није у питању само Гадафи.

Привлачи пажњу и чињеница да тај, грубо говорећи, “преступ” или издаја руских националних интереса, упоредива чак са тим што је учинио према Југославији Јељцин, не излази из поља права. И бивши амбасадор Руске Федерације у Либији Владимир Чамов, на брзину смењен с дужности, означивши та дејства као “издају”, само је назвао ствари својим именом. Тај очигледни демарш Чамова, од којег се он мало касније оштро дистанцирао преко средстава информисања, јесте симптом раскола у политичким елитама Русије. Сâм дипломата, коментаришући либијска догађања након свог повратка у Москву 22. 3. 2011. године, рекао је да речи Путина о “крсташким походима” нису

далеко од истине.

“По мом мишљењу, ми овде видимо врло озбиљно размимоилажење у елитама, и те несугласице, суштински се не тичу Либије као такве, већ целокупне оријентације и позиције Русије у савременом свету”, изјавио је, коментаришући оставку Чамова, у интервјуу дописнику портала “Евроазија”, председник Надзорног савета Института за демографију, миграцију и регионални развој Јуриј Крупнов. “Штавише, ми видимо да је тај добровољни империјализам, ако се користимо терминологијом Роберта Купера, повезан не само са геополитичким насиљем и хегемонијом, већ и са укидањем, у суштини, свих социјалних гаранција од стране државе својим поданицима. Зато се то тако десило са амбасадором, који је очигледно начинио неки демарш, какав тачно, то нико поуздано не зна, али је тај демарш, то размимоилажење у позицијама повезано са општим разилажењем у погледу даљег развоја државе”.

Неопходно је бити свестан да када се говори о “крсташком походу” Запада, не треба мислити да су у питању некакви локални догађаји. Није у питању само Гадафи. Запад покреће ратове усмерене ка свом осталом незападном човечанству. И није случајно кључним моментом, који се претворио у камен спотицања у новој руској политици, постао исказ Путина поводом злосрећне резолуције УН. “И уопште, то мене подсећа на средњовековни позив на крсташки поход, када је неко позивао некога да иде на одређено место и нешто ослобађа”, изјавио је руски премијер.

Конкретније се тим поводом изразио директор Центра за геополитичку експертизу Валериј Коровин. “Ја сам на пример убеђен, да је Русија основни, крајњи циљ те агресије, да ми једноставно стојимо на прагу великог рата, глобалног судара, а суштински, могуће, и Трећег светског рата”, рекао је у емисији на радију РСН. “Зато је данас Путин сасвим у праву у својим формулацијама – реч је о крсташком походу, али не у религиозном смислу, не крсташа-хришћана, већ о крсташком походу Запада против свог осталог човечанства.

Експерт је сигуран, да је управо Русија била дужна да предупреди војно мешање Запада у унутрашњи либијски конфликт. Али, руско руководство или то пренебрегава, или се плаши да се служи правом вета и статусом нуклеарне државе – тим “адутима”, који су сачувани још од времена СССР-а, а које треба узимати у обзир.

“Рат избија и тада, када слабија држава провоцира јачу, демонстрирајући своју слабост

и неспремност да води рат”, сматра Коровин. “Демонстрирајући своју слабост и неспремност за одлучно деловање, ми смо испровоцирали западни блок да се понаша тако агресивно и подмукло”.

Још оштрије тим поводом, изражава своје мишљење Александар Дугин. “Сматрам, да је сада својим деловањем, сâм Дмитриј Медведев поништио свој легитимитет у очима већине грађана државе, и његов реалан, а не намештен реизбор на функцију председника, немогућ је”, уверен је он.

Дугин не сумња у то да се у ситуацији када је Медведев дефинитивно стао на страну мањине, и нашао се у “истом рову” са олигарсима, прозападним либералима и неким другим снагама, желећи да врати “1990-те”, Путин, критикујући председника, аутоматски обрео на страни присталица очувања, без обзира на све, националног суверенитета. “Ми намеравамо и хоћемо да живимо у миру са свима” – каже руски премијер – “не желимо да се свађамо са било ким, нити, Боже сачувај, да ратујемо. Али, данашњи догађаји, укључујући и оне у Либији, још једном потврђују исправност тога што ми чинимо за јачање одбрамбене способности Русије”.

Заједно са овим, постоји и мишљење да је Путин закаснио, и да његове речи мало шта могу да измене. “Упоредити са крсташким походима дејства САД и њихових сателита, није сасвим исправно”, мисли писац-футуролог Максим Калашњиков. “А Југославију су шта, крсташким походом уништили? И остатке Југославије 1999. године, ломили? То није био крсташки поход, већ операција САД и њихових тупавих сателита, ђаво да их носи! Ја се уопште не бих усредсређивао на речи Путина. После туче, не маше се песницама. Речима се ништа не може поправити, требало је деловати раније”.

И тако, тандем се срушио. И незграпне изјаве, срочене пост фактум, у стилу “нису нас добро разумели”, немају ни најмањег значаја. Суштина је, наравно, не у несрећној Либији, већ у томе, како ће се даље развијати историја Русије, и какво ће место заузимати у свету. Дакле, како је примећено раније, то није локална ситуација, већ део процеса глобалног преуређења света. У том случају, ако по том најважнијем питању, председник и премијер имају супротстављене погледе, онда они никако не могу бити политички истомишљеници.

С друге стране, како је Путин могао да постави за наследника свог опонента, политичког антипода? Како је разлика у позицијама постала тако очигледна баш сада, у предвечерје

избора?

“Сматрам, да та резолуција у целини одражава и наше схватање онога што се дешава у Либији. Зато ми нисмо користили право вета, и као што схватате, то је било квалификовано одустајање од употребе вета са потпуно схваћеним последицама. Стога, ако данас покушавамо да се крилима ударамо по телу и говоримо, да тобоже, нисмо схватили шта смо урадили, то би било неправилно: ми смо свесно то учинили, и такве су биле моје инструкције Министарству иностраних послова”, изјављује Медведев, означавајући своју позицију. Ствара се утисак, да садашњи председник Русије, у суштини, демонстрира оно што је раније било сакривено иза седам кремаљских печата.

С друге стране, како је Путин могао да постави за наследника свог опонента, политичког антипода? Како је разлика у позицијама постала тако очигледна баш сада, у предвечерје избора?

Извесно појашњење уноси у ово питање, мишљење декана Факултета за телевизију (факултета телевидения) МГУ Виталија Третјакова. “Иступ Медведева био је базиран не на једној, већ на више тачака, и био је одговор управо Путину”, уверен је он. “Очигледно је, да је сâм Медведев иницирао свој одговор Путину, а није само просто одреаговао на провокативно питање новинара. Штавише, Медведев је одговорио другом члану владајућег тандема, не заобилазно или посредно, већ јасно, тачку по тачку, и категорично. И чак је прекорио за неодговорност због поређења са крсташким походима. Тако нешто, раније се није дешавало. У погледу Либије сада је све јасно. Прецизније говорећи, Либија је после посредног, али ипак јавног спора, између Путина и Медведева, отишла за нас у трећи план. У првом плану је раскол у тандему. И његове врло блиске последице. Федерални телевизијски канали, ту ће тему, наравно, сада заобилазити. Али у штампаним медијима – практично свим – она ће се провлачити. На интернету, биће надхват руке. Стварање утиска, да се као ништа није догодило, већ не успева”.

Не претерано упечатљиво пређашње заклињање, да је “тандем снажан као никада пре”, коначно је престало да делује управо после препирке у медијима председника и премијера. Приближно исто може се рећи и о експертској заједници, блогосфери и тако даље. За кога си – кључно је питање, ко зна који пут делећи елиту.

Заједно са овим, може се сусрести и центристичка позиција. “Да, ја сматрам да говорити о крсташком походу, и распаљивати тему конфликта цивилизација, по свему судећи, такође није правилно”, мисли директор Међународног института за политичку експертизу Јевгениј Минченко. “Поред тога, јавља се питање субординације, пошто је код нас спољна политика у надлежности председника, док премијер, чију је кандидатуру председник предложио у Думи, може да има своје приватно мишљење, иако га не мора јавно износити”.

Има и оних који сасвим поричу постојање тандема као таквог, сматрајући га, не без основа, једним од митова савремене руске политичке стварности. “Руски тандем јесте мит, он никада није постојао”, изјавио је дописнику портала “Евроазија”, председник Исламског комитета Русије Гејдар Џемаљ. “Реално, један од чланова тог тандема оријентише се према Обама, а други, мислим на премијера, оријентише се ка америчким републиканцима, повезаним са радикалним, крајње десним естаблишментом и претходним председником. Они имају различите тачке оријентације, различите газде, и разговори о тандему јесу глупости којима се могу вући за нос руске бабе, и о којима се иначе, озбиљно ни не расуђује. Не може бити никаквих тандема у земљи која није суверена и самостална. Имам у виду нашу Русију”.

У сваком случају, ако је тандем и постојао, што такође изазива сумње, онда је он сада пропао и више се не може склепати. Либијска догађања и њихова оцена коначно су ставили тачку на то питање. Ма шта представљало садашње препуцавање – суптилну предизборну игру или реално супротстављање – дотакнути су исувише озбиљни проблеми. Што се тиче избора 2011-2012. године, на њима неће бити остварена стандардна, формална изборна процедура предаје власти. Суштински, у Русији се решава судбина света – какав ће он бити, каква ће бити његова структура и на каквим ће се основама одвијати сарадња у њему.

Извор: <http://www.evrazia.org/article/1616>

Превео: Небојша Вуковић